

О. С. Войтенко<https://orcid.org/0000-0001-6880-5903>

СИМФОНІЯ №1 ВОЛОДИМИРА ЗАГОРЦЕВА: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ, КОМЕНТАР ДО РЕКОНСТРУКЦІЇ

Проаналізовано Симфонію №1 В. Загорцева – перший великий оркестровий твір композитора; виявлено, що написанням цього твору композитор завершив навчання в Київській консерваторії. Навесні 2015 року у підвальних приміщеннях НМАУ ім. П. І. Чайковського було віднайдено теку із повним набором оркестрових партій Симфонії №1 В. Загорцева, на основі яких було проведено роботу з повної реставрації твору. Досліджені основні відомості з історії створення твору, а також подано загальний коментар до її реконструкції та закладено фундамент для подальшого аналізу Симфонії №1.

Ключові слова: творчість Володимира Загорцева, школа Бориса Лятошинського, «Київський авангард», Симфонія №1 В. Загорцева.

Постановка проблеми. Творчість Володимира Загорцева (1944–2010) можна пов'язати із певним протиріччям. Його ім'я є стабільно згадуваним в одному з найзначніших історичних контекстів української музики (музичне «шістдесятництво», композиторське угруповання «Київський авангард»¹, школа Бориса Лятошинського), проте реальний рівень вивченості його спадщини близький до нульових показників, таким чином музика В. Загорцева є маловідомою як слухачам, так і виконавцям².

¹ В одному з своїх перших виступів у пресі композитор Валентин Сильвестров стверджував: «“Авангард” в музиці, по мимо разрушительных целей – тех, которые ему приписывают, и тех, которые в нём действительно есть, – имеет и иные. В нём важна попытка найти истоки музыкального стиля, исток жанра, исток традиции, начало жеста, который обретает ритм и становится, например, вальсом. Мы призываем к музыке “проявленной”, тональной, ведь тональность – основа музыкального воспитания. И музыка, логичная по стандарту, кажется естественной. “Удобно”, “спокойно” сесть и работать “в ладу”, “в тональности”, но это сомнительное удобство: инерция нередко перекрывает творчество. Авангард в своих лучших проявлениях – это бунт против инерции композиционного мышления. <...> Музыка веками была музыкой замкнутого, соборного пространства. “Авангард” – одна из попыток выйти из замкнутого пространства в разорванное. <...> Прорвать замкнутое пространство пытался уже романтизм, но по-иному. Как попытка прорвать пространство, вспышка авангардистов аналогична взрыву романтиков» [4, 101]. Коментуючи цей вислів Олена Зінкевич зазначає: «Ця думка В. Сильвестрова, висловлена ще в ті далекі роки “бурі і натиску”, абсолютно справедлива. Дійсно, саме молоді бунтарі 60-х прорвали замкнене коло традиціоналізму, першими в українській музиці вийшли у відкритий “музичний космос” і довели неосязність його простору. Та й самі вони душею були істинними романтиками, адже тільки романтики могли так безоглядно – в ім'я мистецтва – свідомо приректи себе на нележку і гірку долю...» [6, 333].

² Станом на момент публікації пропонованого дослідження його автором ведеться робота над збіркою статей та матеріалів творчого доробку Володимира Загорцева, а загальний огляд спадку композитора здійснено автором у публікації «На межі як життя у нескінченному...», де зазначено: «Музика Загорцева не проста для сприйняття: її властиві помірні й повільні темпи, вона базується на складних і прихлиплих послідовностях дисонантних гармоній, а “зовнішня” жанрова ексцентрика їй практично не характерна. Можна припустити, що саме через ці якості творчість композитора

© О. С. Войтенко, 2018 р.

<https://doi.org/10.31318/0130-5298.2018.44.0.152870>

Мета пропонованого дослідження – частково компенсувати інформаційний вакуум, пов'язаний із симфонічною творчістю В. Загорцева; надати загальний коментар до повної реконструкції партитури одного з перших симфонічних творів композитора – Симфонії №1¹; сформулювати основу для подальшого комплексного аналізу цього твору.

Аналіз джерел та публікацій. У спеціальних музикознавчих роботах і періодиці радянського та пострадянського періодів фактично відсутня інформація стосовно Симфонії №1 В. Загорцева²; її можна знайти лише у двох джерелах. Перше з них – одне з небагатьох інтерв'ю композитора, яке він дав ведучій передачі «Моя музика» на каналі «Культура» Національної радіокомпанії України Ірині Пашинській. За особистим свідченням радіоведучої, це була остання поява В. Загорцева на радіо та, зокрема, його останнє інтерв'ю взагалі³. Другим джерелом інформації про Симфонію №1 є листування композитора В. Загорцева з диригентом Ігорем Блажковим⁴.

Ось важливий фрагмент з радіоінтерв'ю І. Пашинській:

<...> я знаю, що ви закінчували повний курс не у Бориса Миколайовича Лятошинського.

Так, у Андрія Штогаренка. Це звичайна історія у чесного викладача, та ще й такого як Борис Миколайович. Сталося це на третьому курсі. Третій курс я закінчував «Містерією»: це І частина Першої симфонії, партитура... Борис Миколайович подивився: «ну, Володя, вам

вкрай нечасто потрапляє до концертних програм: на сьогоднішній день відбулося всього два (sic!) повноформатних авторських концерти Загорцева (прижиттєвий у лютому 1980 року й помертний у березні 2015-го), а окремі його твори ще досі очікують прем'єрного виконання» [3, 8]. Композитор, диригент та продюсер Вірко Балеї наводить слова композитора Валентина Сильвестрова: «Ця музика не дозволяє людині перепочити. Вона б'є по голові, наче молотом. Навіть найм'якші пасажі викликають неспокій» [2, 59]. Вірко Балеї також стверджує: «Як на мене, то музика Загорцева така сама: навдивовижу компактна, напружена – сторінки всіяні нотними знаками, притому жодної ноти зайвої, жодної непотрібної. Навіть на сторінках, здавалося б, спокійних роздумів чаїться тривога – мов би вони лише розтягнена й чутна цезура <...> Всім його творам притаманна чудова повнота й субстанціальність, у якійсь мірі це від того, то всі штрихи стверджувальні, динамічні, перейняті експресіоністичним (майже виснажливим) настроєм» [2, 59].

¹ Загалом, в практиці автора дослідження це не перше редакторське звернення до нотних текстів В. Загорцева. Протягом весни-літа 2016 р. було здійснено детальну коректуру Сонати для гобою та фортепіано (1978) а саме проведено уточнення авторського тексту згідно до рукопису. Також відредаговано і завершено ескіз останнього твору композитора – Камерного концерту №10 для гобоя, фортепіано й струнного оркестру, який був написаний В. Загорцевим перед смертю (композиційною основою Концерту є згадана вище Соната). Слід зазначити, що таким чином було реставровано перший та останній оркестрові твори з його спадщини (Симфонія №1 та Камерний концерт №10 відповідно).

² Творчість В. Загорцева взагалі нечасто ставала об'єктом музикознавчих студій. Порівняно більшої уваги дослідники приділяли увагу фортепіанній музиці композитора (роботи О. Городецької [5] та Л. Ланцути [8]).

³ Дві частини цієї радіопередачі вийшли в ефір у грудні 2009 року. Повну розшифровку цитованого інтерв'ю здійснила студентка НМАУ ім. П. І. Чайковського Катерина Рижова (готується до публікації в збірці статей та матеріалів пам'яті композитора).

⁴ Диригент Ігор Блажков (нар. 1936), чия активна діяльність сформувала для українських композиторів-«шістдесятників» надійні канали доступу до найзначніших зразків сучасної західноєвропейської музики, а також проклала шляхи до популяризації їх творчості в СРСР та за його межами. Цитовані фрагменти листів наведено за копіями автографів, які були надані в користування вдовою композитора Маргаритою Загорцевою [10], [11], [12], [13].

уже нечому у мене учитися. Вы уже дальше должны сами развиваться, особенно в философском дыхании вашей музыки»¹. <...> «Сдавайте досрочно все экзамены, я помогу вам».

І що ви вирішили?

Я вирішив залишитися в консерваторії і взяв академвідпустку (це третій курс)². Я повинен був консерваторію закінчити у 1967 році, а вийшло у 1968.

<...>

Значить, ви взяли академічну відпустку і останній рік консерваторії навчалися у класі Андрія Штогаренка, так?

Так, і закінчив консерваторію у Андрія Штогаренка³.

Який ваш твір звучав як дипломний?

Перша симфонія. Це твір, написаний у класі Штогаренка, але тільки дві частини. Першу я написав у Лятошинського. Це – «Містерія».

Наведемо, згідно з хронологією, ключові фрагменти переписки В. Загорцева з І. Блажковим:

Есть кое-какие мыслишки насчет хора, оркестра. «Игры»⁴ — начали потихоньку подвигаться. Мешает консерватория (по специальности я у Штогаренко!) и «вкальывание» над дипломом. На диплом пишу симфонию в 3-х частях. 2 уже сделаны, третья — начата. От этой работы удовлетворения не получаю совсем. Первую часть сего «опуса» в Киеве может сыграть только Госоркестр – да и то, если дадут им порепетировать; в связи с этим финал хочется сделать попроще, что, к сожалению, у меня и получается. Однако, это кафедру не удовлетворяет. Требуют, чтобы я написал музыку для хора и оркестра. Дорогой Игорь, посоветуйте что-нибудь! Штогарь даже подsunул мне сценарий на «молодогвардейцев», но меня не хватает на то, чтобы все они пели – эти Кошевые, Громовы, Шевцовы и т. д. и т. п. (лист від 2.11.1967) [10].

¹ В. Загорцев дещо протирічить сам собі. В іншому своєму інтерв'ю він зазначає: «Через два роки [у 1964 р., згідно до контексту. – О.В.] я почав писати додекафонну музику. Після того, як показав Борису Миколайовичу “Об’єми” (1965) [твір для кларнета, тенор-саксофона, труби, скрипки та фортепіано. – О.В.], він сказав: “У мене вам робити вже нічого”» [7, 7].

² В особовій справі Володимира Загорцева з архівів НМАУ ім. П. І. Чайковського міститься наказ (№ 486 від 28.09.1965), яким йому надано відпустку до кінця 1965–66 учбового року у зв'язку із сімейними обставинами. Зазначимо також, що в іншому наказі (№ 586 від 2.11.1964) засвідчено, що студенту 3-го курсу Загорцеву оголошується зауваження за пропуски занять без поважних причин.

³ Володимир Загорцев перейшов до класу Андрія Штогаренка ще за життя Бориса Лятошинського (1895–1968). Згідно до версії композитора Юрія Іщенка (нар. 1938), який був офіційним студентом Штогаренка та паралельно із тим відвідував заняття у Лятошинського, найвірогідніше цей перехід відбувся через те, що останній був змушений скорочувати своє навантаження через незадовільний стан здоров'я.

⁴ Над «Іграми» для великого ансамблю з 18 виконавців В. Загорцев працював протягом 1967–1968 років. Згідно до переписки з І. Блажковим, цей твір мав для композитора особливе значення: «я пытаюсь найти внутренний ритм формообразующих тяготений, пытаюсь решить по крайней мере для себя, проблему границы, предела т.к. она (граница) есть качество и она едина с тем, границей чего она, собственно, является. И всё же граница и есть точка, отсечение, но она сама как бы жизнь в бесконечном. Эти мысли о границе, пределе давно занимают меня как музыканта. Толчком к их реализации, пониманию было чтение Фейербаха. В “Играх” – это границы самих игр, их кадансы, а всё сочинение не есть точка, а грубо говоря есть каданс, вливающийся в ритмическое движение пауз и та первая пауза есть граница, которая живёт в бесконечном (или иначе в паузах)» (лист від 26.09.1967) [9]. Твір «Ігри» Володимира Загорцева досі не виконувався.

Всё это время я занимался тем, что переживал всяческие неприятности (даже малость запил) и работал над дипломной симфонией. Сейчас симфония окончена, и я думаю, что в ближайшее время смогу заняться «Играми» (лист від 2.01.1968) [11].

У меня сейчас дел по горло. Нужно переписать партитуру симфонии начисто и позаботиться о партиях. С её исполнением предстоят большие трудности. Гос. оркестр занят, очевидно дадут лабухов Оперной студии. Можете представить себе это исполнение (лист від 13.02.1968) [12].

Наконец-то я получил диплом¹. Все мои гос. экзамены прошли успешно, чему в немалой степени способствовал Дмитриев². Однако моя дипломная работа «Симфония» принесла мне пропасть огорчений. Прежде всего, сама музыка во многом оставляет желать лучшего. «Опус» этот, вне сомнения, моя неудача. Причин к этому хватает, и прежде всего это то, что музыка писалась под руководством Штогаренко, для него и для кафедры. Она это и отметила, поставив мне 5 и в лице Таранова³ пожав мне руку. Исполнение под руководством москвича Кожухаря⁴ оказалось шедевром исполнительства. Редко бывали такты, в которых бы музыканты не расходились. Хотя я и знал, что пишу, однако исполнение меня прибило. С горя начал даже запускать бороду (лист від 29.06.1968) [13].

Таким чином, з усього сказаного випливає, що в студентському доробку Володимира Загорцева Симфонія №1 (та зокрема її перша частина «Містерія» для фортепіано з оркестром) мала особливе значення, проте її показ на державному іспиті був вельми невдалим, після чого вона, ймовірно, жодного разу не подавалася композитором до виконання, фігуруючи лише в списках його творів. Слід припустити, що В. Загорцев не надто прагнув до поліпшення концертної долі свого опусу, адже пригнічений єдиним прем'єрним виконанням, цілком прогнозовано вважав його своєю творчою невдачею⁵. Партитура Симфонії №1 вважалася втраченою (принаймні вона відсутня серед матеріалів особистого фонду Володимира За-

¹ На жаль, в архівах НМАУ ім. П. І. Чайковського не вдалося віднайти протокол державного іспиту 1968 року із репліками членів кафедри композиції про Симфонію В. Загорцева. Вірогідно, цей документ є втраченим.

² Музикознавець Анатолій Дмитрієв (1908–1978), завідувач кафедрою теорії музики Ленінградської консерваторії протягом 1949–1953 років. Був регулярно запрошуваний до Київської консерваторії в якості голови державної іспитової комісії у композиторів та музикознавців.

³ Гліб Таранов (1904–1989) – композитор, завідувач кафедри інструментування Київської консерваторії протягом 1945–1974 років.

⁴ Володимир Кожухар (нар. 1941) – головний диригент державного симфонічного оркестру УРСР (1967–1973).

⁵ Історична практика свідчить, що негативним ставленням композитора до свого дітища в переважній більшості випадків можна знехтувати: автор часто не здатен усвідомити фактичну художню вартість твору, який або не відповідає його деяким особистим критеріям естетичної якості, або ж виступає небажаним емоційним подразником, нагадуючи йому про деякі конфліктні ситуації з творчого минулого. Варто навести ще один вельми показовий та широковідомий випадок, коли повне фіаско прем'єрного виконання змусило автора накласти остаточне табу на свій, хай і не повною мірою досконалий, проте, безперечно, вартісний в художньому сенсі твір: Симфонія №1 (1895) Сергія Рахманінова, єдине прижиттєве виконання якої завдало композиторові глибокої моральної травми. Рахманінов зазначав: *«Провалилась, что впрочем ничего не доказывает. Проваливались хорошие вещи неоднократно и ещё чаще плохие нравились. До исполнения Симфонии, был о ней преувеличенно высокого мнения. После первого прослушивания – мнение радикально изменил. <...> После этой Симфонии не сочинял ничего около трёх лет. Был подобен человеку, которого хватил удар и у которого на долгое время отнялись и голова и руки... Симфонию не покажу и в завещании наложу запрет на смотрины...»* [14, 480].

горцева Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України [№1421], який було сформовано восени 2014 р.).

Розглянемо безпосередньо аналіз процесу реставрації. Навесні 2015 року автор цієї статті випадково виявив, що у підвальних сховищах бібліотеки НМАУ ім. П.І. Чайковського зберігається тека із повним набором оркестрових партій до тричастинної Симфонії №1 В. Загорцева¹. Їх цифрові копії було одразу оформлено на зберігання до згаданого особистого фонду Володимира Загорцева у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України, а дещо пізніше (упродовж червня 2017 року), автором статті було одноосібно проведено роботу з повної реставрації та редагування партитури твору.

Загалом у теці містилися 62 окремі оркестрові партії до Симфонії, а саме:

– 2 Flauti, Flauto Piccolo, 2 Oboe, 2 Clarinetti (in B), Clarinetto basso (in B),

– 2 Fagotti, Contrafagotto.

– 4 Corni (in F), 4 Trombe (in B), 3 Tromboni, Tuba

– Timpani, Silofono, Tam-tam, Cassa Grande, Tom-toms, Tamburo militare, Piatti, Campana, Campanelli².

– Piano / Celeste – один виконавець.

– Апра

– Violini I (8 пультів), Violini II (6 пультів), Viole (5 пультів), Violoncelli (5 пультів), Contrabassi (4 пультів).

Слід зазначити, що майже в кожній оркестровій партії спостерігалися численні виправлення (заклеєні або закреслені такти, вписані від руки репліки тощо). Таким чином, оркестровка Симфонії ретельно коригувалася автором протягом репетиційних сесій, та навряд чи її було доведено до певного остаточного варіанту. З цього випливає: набір оркестрових партій не може слугувати основою для формування уртексту твору, що стало б можливим лише за умови авторського втручання. Це наклало на редактора Симфонії особливу відповідальність, адже таким чином від нього вимагалася не лише технічна робота з синхронізації всіх партій, але й делікатна взаємодія з авторським текстом у деяких уразливих зонах музичної форми.

Протягом реставрації партитури було здійснено велику кількість редакторських правок, тож таким чином було виправлено безліч очевидних механічних помилок та поліпшено деякі технічні аспекти оркестровки, а окрім того, в партитурі було повністю оновлено послідовність репетиційних цифр.

Перерахуємо найбільш суттєві коректури, варті особливого згадування³:

I частина:

Ц.2 – додано точне дублювання мідних трьома кларнетами;

Ц.6 – змінено розташування акорду у струнних та фортепіано. Задля досягнення особливого динамічного акцентування довелося повністю відмовитись від *divisi* струнних.

Такт до Ц.11 – двотактну генеральну паузу скорочено до одного такту.

Ц.12, т.т. 9-10 – двоголосся *pizzicato* у струнних викладено в октаву.

4 такти до Ц.16 – тріольну фігурацію у фортепіано розширено на весь діапазон.

Такт до Ц.20 – додано висхідне *glissando* арфи.

Такт до Ц.27 – тривалість протягнутого акорду струнних збільшено вдвічі.

¹ На обкладинці теки помилково зазначено «Загорцев. Симфонія. Ч.1».

² Дев'ять ударних інструментів оформлено окремими партіями із розподілом за чотирма виконавцями.

³ Наведений список включає лише найсуттєвіші відміни, повний же перелік усіх коректур був би надто розлогий та через це не вельми інформативний.

Ц.27, 2-й такт – *pizzicato* контрабасів передано літаврам.

Ц.32 – акорд фортепіано передано арфі.

3 такти до Ц.33 – додано *piatti tremolo colla spazzole*.

II частина:

Ц.17, т.2 і до кінця – додано партію арфи по аналогії до партії челести з Ц.8.

III частина:

Ц.3, Ц.23 – фортепіанну партію дубльовано в октаву в обох руках.

Ц.6 – додано партію *Grand Cassa* на акцентовані долі.

Ц.11 – повторюваний акорд у фортепіано дубльовано ксилофоном та *pizzicato* обох партій скрипок.

Ц.17, такти 1-4 – партії I та II скрипок викладено каноном.

Ц.21 – всі 7 тактів вступного фугато струнних в репрізі передано фортепіано соло та адаптовано згідно зі специфікою фортепіанного письма.

Такт до Ц.24 – додано висхідне *glissando* арфи.

Наукові результати, висновки. В цілому, Симфонія №1 В. Загорцева є тричастинним циклом, що загалом складає 471 такт: перша частина – «Містерія» (т.т. 1–212) із розвинутою партією фортепіано; трагічно забарвлена повільна частина (т.т. 213–306); стислий ексцентричний фінал, в якому цитовано теми попередніх частин (т.т. 307–471). Детальний аналіз композиційної специфіки цього твору актуалізує спеціальне автономне дослідження, й тому в межах статті це питання не розглядається. Зазначимо лише основні напрямки, які є пріоритетними для подальшого музикознавчого висвітлення проблематики, пов'язаної з Симфонією №1 В. Загорцева:

– елементи серійної техніки, які застосовано головним чином на рівні тематичної будови в першій частині;

– органічне поєднання різних композиційних засобів: серійність та вільна 12-тоновість у першій частині, тонально-гармонічна логіка у другій та третій частинах, елементи джазової естетики в третій частині і т.п.;

– проблематика формотворення, якій властиві рудиментарні ознаки класичних композиційних схем;

– специфіка трактовки партії фортепіано в першій частині, функція якої є проміжною між повноцінним віртуозним соло та облігатною оркестровою партією¹;

– естетика творчості Ігоря Стравінського, Арнольда Шенберга, Сергія Прокоф'єва та Бориса Лятошинського² як фактор впливу;

– загальне значення Симфонії №1 для композиторського доробку В. Загорцева.

¹ Подібним чином партію фортепіано трактовано в партитурах балету Ігоря Стравінського «Петрушка» і «Прометей» Олександра Скрябіна, які, вірогідно, могли бути одним з конкретних джерел натхнення молодого Володимира Загорцева в роботі над Симфонією.

² Згідно з зауваженням В. Балея, «Більш, ніж у будь-якого іншого композитора Київського авангарду, музика Загорцева нагадує своїм духом стиль його першого вчителя і опікуна Бориса Лятошинського: це стиль, мета якого розкривати структурні й чуттєві крайності. Нахил до структурних крайностей виразно виявляється в бажанні Загорцева організувати тон, ритм, динаміку і тембр за принципами суцільного серіялізму (кожний тон має свою виразну ритміку, динаміку й тембральну характеристику). Чуттєва крайність виявляється в його замилюванні в алеаторичних засобах (композиційна техніка, за якою один або й більше елементів не є під контролем точних партитурних позначень, а виконується імпровізаційно), які витворюють екстатичний і трансцендентний ефект, чим підкривається ефект суцільно серіялізованих елементів його стилю. Ця внутрішня суперечність викликає навіть у найстатичніших пасажах В. Загорцева враження неспокою й хвилювання» [1, 40].

На основі глибокого аналізу та реконструкції Симфонії №1 Володимира Загорцева слід зазначити, що твір можна вважати визначним зразком українського музичного «шістдесятництва», який, безперечно, має право посісти чільне місце в репертуарі симфонічних оркестрів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

1. Балеї В. Загорцев у Нью-йоркській філармонії // Сучасність. Мюнхен, 1980. №4 (232). С. 38–42.
2. Балеї В. Орфей без припони (II) // Сучасність : Ньюарк (Нью-Джерзі), 1990. №12 (356). С. 55–68.
3. Войтенко О. На межі, як життя у нескінченному... // Українська музична газета. 2016. №2 (100). с. 2, с. 8.
4. Горбаневская Н. Валентин Сильвестров: «Выйти из замкнутого пространства...» // Юность. 1967. №9. С. 100–101.
5. Городецька О. Драматургія сонатності у творах українського авангарду 60-х років ХХ ст. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. 2013, №106. С. 244–255
6. Зінкевич О. Український авангард: загальна картина // Mundus Musicae. Тексти и контексты. Избранные статьи. Киев : ТОВ «Задруга». 2007. С. 321–333.
7. Зосім О. Один з шістдесятників // Музика. 1996. №4. С. 6–8.
8. Ланцута Л. Неоконструктивістська фортепіанна соната в сучасній українській музиці // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. 2000, №12. С. 61–71.
9. Лист В. Загорцева І. Блажкову. від 26 вересня 1967 р. // З особистого архіву Загорцевої М.
10. Лист В. Загорцева І. Блажкову. від 2 листопада 1967 р. // З особистого архіву Загорцевої М.
11. Лист В. Загорцева І. Блажкову. від 2 січня 1968 р. // З особистого архіву Загорцевої М.
12. Лист В. Загорцева І. Блажкову. від 13 лютого 1968 р. // З особистого архіву Загорцевої М.
13. Лист В. Загорцева І. Блажкову. від 29 червня 1968 р. // З особистого архіву Загорцевої М.
14. Рахманинов С.В. Письма. Москва : Государственное музыкальное издательство, 1955. 604 с.

REFERENCES

1. Baley, V. (1980), "Zagortsev in the Philharmony of New York", [Zagorcev u N'yu-Yorks`kij filarmoniyi], *Suchasnist` [Modernity]*, München, April, no. 4 (232), pp. 38–42. [in Ukrainian]
2. Baley, V. (1990), "Orfeo without borders (II)", [Orfej bez pry`pony` (II)], *Suchasnist` [Modernity]*, Newark (New Jersey), December, no. 12 (356), pp. 55–68. [in Ukrainian]
3. Voytenko, O. (2016), "On the edge as to live in infinity...", [Na mezhi, yak zhyttia u neskinchennomu...], *Ukrayins`ka muzy`chna gazeta, [Ukrainian music paper]*, Kyiv, no. 2 (100), p. 2; p. 8. [in Ukrainian]
4. Gorbanevskaya, N. (1967), "Valentyn Silvestrov: «To exit the locked areal...»", [*Valentyn Silvestrov: Vyyiti iz zamknutogo prostranstva*], *Junost`*, Moscow, no. 9, pp. 100–101. [in Russian]
5. Gorodecz`ka O. "Dramaturgy of sonata form in oeuvres of Ukrainian avant-garde of XX century's sixties" [Dramaturgiya sonatnosti u tvorax ukrayins`kogo avangardu 60-x rokiv

XX st.], *Scientific bulletin of Tchaikovsky National music academy of Ukraine*, [Naukovy`j visny`k NMAU im. P.I. Chajkovs`kogo], Kyiv, №106, pp.244–255. [in Ukrainian]

6. Zinkevych, O. (2007) “Ukrainian avant-garde: general sight”, [Ukrainskyi avanhard: zahalna kartyna], In: *Mundus Musicae. Teksty i konteksty. Izbrannyie stati* [Mundus Musicae. Texts and contexts. Selected articles], Kyiv : Zadruga, pp. 321–333. [in Ukrainian]

7. Zosim, O. (1996), “One of the sixtiers”, [Odyn z shistdesyatnykiv], Muzy`ka, Kyiv, no. 4, pp. 6–8. [in Ukrainian]

8. Lanczuta L. “Neo-constructive piano sonata in modern Ukrainian music”, , [Neokonstruktyvists`ka fortepianna sonata v suchasnij ukrayins`kij muzy`ci], *Scientific bulletin of Tchaikovsky National music academy of Ukraine* [Naukovy`j visny`k NMAU im. P.I. Chajkovs`kogo], Kyiv, №12, pp.61–71. [in Ukrainian]

9. Letter by Zagortsev, V to Igor Blazhkov September 26, 1967 [Lyst,V. Zagortseva Igoryu Blazhkovu vid 26 veresnya 1967 roky.], M. Zagortseva’s personal archive [in Russian]

10. Letter to Igor Blazhkov . November 2, 1967, [Lyst,V. Zagortseva Igoryu Blazhkovu vid 2 lystopada 1967 roku], M. Zagortseva’s personal archive [in Russian]

11. Letter to Igor Blazhkov. January 2, 1967, [Lyst,V. Zagortseva Igoryu Blazhkovu, vid 2 sichnya 1967 roku], M. Zagortseva’s personal archive [in Russian]

12. Letter to Igor Blazhkov February 13, 1967, [Lyst, V. Zagortseva Igoryu Blazhkovu, vid 13 lyutogo 1967 roku], M. Zagortseva’s personal archive [in Russian]

13. Letter to Igor Blazhkov June 29, 1967, [Lyst,V. Zagortseva Igoryu Blazhkovu, vid 29 chervnya 1967 roku], M. Zagortseva’s personal archive [in Russian]

14. Rahmaninov, S. (1955), *Letters* [Letters], Gosudarstvennoe muzyikalnoe izdatelstvo, Moscow, 604 p. [in Russian]

Стаття надійшла до редакції 05.02.2018 р.

O. VOYTENKO

<https://orcid.org/0000-0001-6880-5903>

SYMPHONY №1 BY VOLODYMYR ZAGORTSEV: HISTORY OF CREATION, COMMENTARY ON RECONSTRUCTION

Relevance of the study: the article describes the process of Vladimir Zagortsev’s Symphony №1 reconstruction, whose score considered to be lost since its first performance. **Main objectives of study:** to form a base to a further complex studying of Zagortsev’s Symphony №1.

Methodology: textological analysis of score manuscripts. **The results of the study:** the article contains a description of how Zagortsev’s Symphony was reconstructed and also it emphasizes the main directions of further studying. The article is **significant** as a research of a notable composition by an outstanding Ukrainian composer.

In general, in V. Zagortsev's student oeuvre, Symphony No. 1 was of special significance, but its presentation at the state exam was rather unsuccessful, after which it had probably never submitted for performance, appearing only in the lists of Zagortsev’s works. The score for Symphony No. 1 was considered to be lost.

In the spring of 2015, the author of this article accidentally discovered that in the basement of the library of the Tchaikovsky National Academy of Music it was kept a folder with a full set of orchestral parts to the three-movement Symphony No. 1 by V. Zagortsev. Its digital copies were immediately sent into the personal fund of V. Zagortsev at the Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine, and somewhat later (during June 2017) the work was completely reconstructed and edited.

In general, Symphony No. 1 by V. Zagortsev is a three-movement cyclus, which in total has 471 bars: the first part is "Mysteria" (bars 1–212) with a developed piano part; tragic slow movement (bars 213–306); a brief eccentric final, in which the themes of the previous movements are cited (bars 307–471).

Symphony No. 1 by Volodymyr Zagortsev is an outstanding piece of Ukrainian musical Sixtiers' generation, which has all the prerequisites for taking a prominent place in the repertoire of Ukrainian symphony orchestras.

Keywords: Vladimir Zagortsev's oeuvre, school of Borys Lyatoshynsky, "Kiev avant-garde", V. Zagortsev's Symphony №1.

А. С. ВОЙТЕНКО

<https://orcid.org/0000-0001-6880-5903>

СИМФОНІЯ №1 В. ЗАГОРЦЕВА: ІСТОРІЯ СОЗДАНИЯ, КОММЕНТАРИЙ К РЕКОНСТРУКЦИИ

Актуальность исследования: в статье описан процесс реконструкции Симфонии №1 Владимира Загорцева, партитура которой считалась утерянной с момента её первого исполнения. **Цель исследования:** сформировать основу для дальнейшего комплексного изучения Симфонии №1 В. Загорцева. **Методология:** текстологический анализ нотных рукописей. **Результаты исследования:** статья содержит изложение основных стадий реставрации Симфонии №1 В. Загорцева и в ней также отмечены направления для её дальнейшего изучения. Данная статья **значима** как исследование важного сочинения выдающегося украинского композитора.

Выводы. Среди студенческих сочинений В. Загорцева Симфонии №1 принадлежит особое место. Тем не менее, её единственное исполнение на государственном экзамене было неудачным, после чего произведение больше никогда не исполнялось и упоминалось только лишь в списке сочинений композитора. Партитура Симфонии №1 считалась утерянной.

Весной 2015 года автор настоящего исследования случайно обнаружил, что в подвальных помещениях библиотеки НМАУ им. П.И. Чайковского хранится папка с полным комплектом оркестровых партий к трехчастной Симфонии №1 В. Загорцева. Их цифровые копии были оформлены на хранение в Центральный государственный архив-музей литературы и искусства Украины, а несколько позже (в июне 2017 года) сочинение было полностью реставрировано и отредактировано.

В целом, Симфония №1 В. Загорцева является трехчастным циклом, который суммарно занимает 471 такт: 1 часть «Мистерия» (такты 1–212) с развёрнутой сольной партией фортепиано; трагическая 2 часть (такты 213–306); сжатый эксцентрический финал, в котором цитированы темы обеих предыдущих частей (такты 307–471).

Симфония №1 Владимира Загорцева – выдающееся сочинение украинского «шестидесятничества», которое обладает всеми предпосылками к тому, чтобы занять достойное место в репертуаре украинских симфонических оркестров.

Ключевые слова: творчество Владимира Загорцева, школа Бориса Лятошинского, «Киевский авангард», Симфония №1 В. Загорцева.

Alexey Voytenko, Ph.D., lecturer of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music (Kyiv).

Олексій Войтенко, кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри теорії музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (Київ).
e-mail:vojtyla@gmail.com